

Господарське право; господарсько-процесуальне право

УДК 346.2

Федорченко Антоніна Миколаївна

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Федорченко Антонина Николаевна

студентка

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Fedorchenko Antonina

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

Олійник Тетяна Миколаївна

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Олейник Татьяна Николаевна

студентка

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Oliinyk Tetiana

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

Науковий керівник:

Щокіна Олена Олександрівна

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри Господарського права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Научный руководитель:

Щокина Елена Александровна

кандидат юридических наук,

*доцент кафедри Хозяйственного права
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого*

Scientific director:

Shchokina Olena

PhD of Legal Sciences,

Associate Professor of the Business Law Department

Yaroslav Mudryi National Law University

**ЄДИНА НАЦІОНАЛЬНА МЕРЕЖА ПОШТОВОГО ЗВ’ЯЗКУ:
ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО ОПЕРАТОРА НА
РИНКУ ПОШТОВИХ ПОСЛУГ**

**ЕДИНАЯ НАЦИОНАЛЬНАЯ СЕТЬ ПОЧТОВОЙ СВЯЗИ:
ПРОБЛЕМЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО ОПЕРАТОРА
НА РЫНКЕ ПОЧТОВЫХ УСЛУГ**

**UNIT NATIONAL NETWORK OF THE POSTAL COMMUNICATION:
PROBLEMS OF THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL OPERATOR
ON THE MAP OF THE POSTAL SERVICES**

***Анотація.** Стаття присвячена теоретичному та практичному дослідженню сучасного стану організації суб’єктів господарювання в сфері поштового зв’язку. Особливу увагу приділено національному оператору на ринку поштових послуг.*

***Ключові слова:** оператор поштового зв’язку, пошта, ефективність послуг, сфера надання послуг.*

***Аннотация.** Статья посвящена теоретическому и практическому исследованию современного состояния организации субъектов хозяйствования в сфере почтовой связи. Особое внимание уделено национальному оператору на рынке почтовых услуг.*

***Ключевые слова:** оператор почтовой связи, почта, эффективность услуг, сфера предоставления услуг.*

Summary. *The article is devoted to theoretical and practical research of the current state of organization of subjects of management in the field of postal communication. Particular attention is paid to the national operator in the postal market.*

Key words: *postal operator, post, service efficiency, sphere of services rendering.*

Постановка проблеми. Основним завданням державної сфери послуг поштового зв'язку є забезпечення надання якісних послуг операторами, задоволення попиту споживачів. Зважаючи на останні тенденції в політико-правовій сфері, Україна орієнтується на процеси, що відбуваються в Європі, тому актуальним стає питання підвищення ефективності роботи національного оператора зв'язку, в тому числі шляхом реформування положень українського законодавства та поступової імплементації норм права Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням цієї проблеми займалися такі науковці як Мельник С.Б., Ваколюк Б., Татаренко Г.В., Мазуренко В.В., Ящук Л.О., Горелкіна С.Б. та інші.

Мета. Метою статті є аналіз положень національного та міжнародного законодавства в сфері надання послуг зв'язку, дослідження перспектив розвитку ринку поштових послуг в Україні.

Виклад основного матеріалу. Ринок послуг зв'язку – це один із найбільш передових сегментів економіки нашої держави, а тому в умовах сьогодення викликає особливу зацікавленість в дослідженні перспектив його розвитку [2, с. 200].

Сучасний поштовий зв'язок, як вдало зазначив Буряк В.Г., надає великомасштабну розгалужену систему комунікаційного обслуговування державних, комерційних і фінансових структур, органів управління, населення й інших споживачів [1].

Основним нормативно-правовим актом, який визначає правові, соціальні, економічні та організаційні засади, регулює діяльність поштових операторів, у тому числі окремі аспекти функціонування національного оператора є Закон України «Про поштовий зв'язок» від 04.10.2001 року та затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 № 270.

Правила надання послуг поштового зв'язку [9].

Ставши членом Всесвітнього поштового союзу в 1947 році, Україна відповідно до Всесвітньо поштової конвенції взяла на себе зобов'язання забезпечити всіх користувачів послуг поштового зв'язку правом доступу до універсальної поштової послуги, яка полягає у наданні якісних основних послуг поштового зв'язку в усіх відділеннях поштового зв'язку на території країни за доступними цінами.

Згідно зі статтею 2 Всесвітньої поштової конвенції кожна держава – член Всесвітнього поштового союзу призначає поштового оператора виконувати зобов'язання, що випливають із її членства, і в першу чергу забезпечувати надання універсальних поштових послуг [4]. Відповідно до розпорядження КМУ від 10.01.2002 «Про національного оператора поштового зв'язку» виконання функцій національного оператора поштового зв'язку покладено на публічне акціонерне товариство "Укрпошта". Це означає, що лише Укрпошта може надавати на території України певний перелік універсальних послуг поштового зв'язку, до яких належить пересилання поштових карток, листів, бандеролей, посилок тощо, а також має виключне право на випуск поштових марок та конвертів.

Так, на сьогоднішній день мережа «Укрпошти» складається майже з 15 тис. відділень. Дев'ять з десяти жителів України мають доступ до найближчого до них відділення поштового зв'язку на відстані не більше 3 км. [11].

Крім того, в умовах стрімкого розвитку конкуренції, на внутрішній ринок виходять великі приватні компанії, яким Національною комісією з регулювання зв'язку видані відповідні ліцензії на надання послуг з пересилання поштових відправлень і поштових переказів, такі як «Нова Пошта», «Інтайм» та інші, загалом близько п'ятдесяти [10, с. 180]. Ці оператори забезпечують досить швидку доставку відправлень, хоча їх тарифи значно вище за тарифи національного оператора.

Про наявність жорсткої конкуренції свідчать Основні показники фінансової діяльності ПАТ «Укрпошта», наприклад, сукупний дохід, прибутковість акцій та збитки [5]. З них можна зробити висновок, що відбувається поступове скорочення частки національного оператора поштового зв'язку в загальних доходах пошти [3, с. 93].

Особливу увагу зосередимо на недоліках національного оператора, які погіршують якість послуг поштового зв'язку, тим самим роблять його не конкурентоспроможним. Сюди можна віднести застаріле технічне обладнання та ресурсне забезпечення, низька якість надання послуг поштового зв'язку. Наприклад, «Укрпошта» не спроможна надавати швидкі за часом поштові пересилання, тому ці пересилання значною мірою поглинають кур'єрські послуги приватних компаній, які можуть доставити ці відправлення з одного регіону країни в інший майже в два рази швидше. Наслідком цього є відтік активності споживачів у зв'язку з довгими строками доставлення поштових відправлень. Разом із тим рентабельність послуг поштового зв'язку, які надає «Укрпошта», мають свої переваги у сільській місцевості, де практично немає відділень поштового зв'язку приватних компаній [6, с. 84]. Окремо можна зауважити щодо відповідальності за схоронність поштових відправлень – національний оператор виплачує збитки у чітко визначеному розмірі, на відміну від приватного оператора, який компенсує збитки у повному розмірі на підставі оціночної вартості вантажу [9].

Паралельно з цим «Укрпошта» втрачає передові позиції у сфері забезпечення соціальних виплат, оскільки все частіше громадяни користуються послугами фінансових установ (банків), які надають більш сучасний та швидкий сервіс для населення [7].

Так, Князева О.А. у своїх наукових працях пропонує розробити Стратегію забезпечення сталого розвитку національної пошти. Метою технологічних заходів до 2020 року має бути конвергенція мереж та послуг пошти з іншими інформаційними, фінансовими та торговельними майданчиками. До економічних заходів О.А. Князева відносить планове скорочення собівартості послуг на базі нових технологічних рішень, збереження переліку та обсягів надання соціально значущих послуг, стале економічне зростання, залучення інвестицій та збільшення частки доходів сфери у ВВП. До організаційних заходів учена відносить постійне проведення ситуаційного аналізу та моніторингу відповідності організаційної структури та принципів управління економічним, політичним, соціальним та іншим умовам, в яких функціонують підприємства, а також запровадження світового досвіду антикризового менеджменту та європейських стандартів якості послуг [3, с. 92]. На нашу думку, комплексне виконання наведених вище заходів призведе до підвищення попиту серед населення до національного оператора зв'язку на ринку поштових послуг.

Для розвитку сфери поштового зв'язку необхідно прийняти важливі рішення, спрямованні на вдосконалення основних регуляторних принципів і процедур контролю у сфері поштового зв'язку.

Міністерством інфраструктури було розроблено Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про поштовий зв'язок» з метою імплементації положень директив Європейського Союзу у сфері послуг поштового зв'язку та кур'єрських послуг (Директива Європейського

Парламенту та Ради 97/67/ЄС), що є вимогою Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [8].

Головною метою Проекту закону є створення національного регуляторного органу, що передбачено п.15 вищезгаданої Директиви. На цей орган покладається зобов'язання забезпечити дотримання правил конкуренції в поштовому секторі. До позитивних аспектів можна віднести здійснення постійного моніторингу стандартів якості універсальних поштових послуг, але такі повноваження повинні мати обмежений характер і не повинні дублювати функції правоохоронних або інших регулюючих органів.

Також цим Проектом передбачається надання Національній комісії регулювання у сфері зв'язку та інформації повноважень видачі ліцензій операторам поштового зв'язку. На даний момент Центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну регуляторну політику, політику з питань нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, ліцензування та дозвільної системи у сфері господарської діяльності є Державна регуляторна служба України. І з цього приводу у науковців викликає занепокоєння питання, як саме будуть узгоджуватись функції цих двох органів з приводу надання ліцензій.

Враховуючи наведені аргументи, проекту необхідне доопрацювання та уточнення задля того, аби повною мірою відповідати сучасним потребам суспільства та врахувати інтерес суб'єктів господарювання.

Висновки. Отже, очевидним є те, що поштовий зв'язок виступає найважливішим засобом спілкування й обміну інформацією, матеріальними цінностями і коштами.

Як на прикладі ринку поштових послуг, так і в інших сферах державного регулювання втручання держави в діяльність повинно здійснюватися з метою впровадження більш прогресивних форм і методів господарювання, проведення структурних перетворень, модернізації

виробництва. Головною ціллю на сьогоднішній день є недопущення фінансової та технологічної кризи, які можуть призвести до невиконання державних гарантій із забезпечення доступу населення до універсальних послуг поштового зв'язку.

Очевидно, що досягнення поставлених завдань і виконання Україною взятих на себе зобов'язань вимагають вдосконалення законодавчо-правових положень, які б відповідали політико-правовим і соціально-економічним реаліям сьогодення.

Література

1. Буряк В.Г. Питання кошторисного фінансування філіалів УДППЗ “Укрпошта” / Наукові праці ОНАЗ ім. О.С. Попова: період. наук. зб. з радіотехніки і телекомунікацій, електроніки та економіки в галузі зв'язку. – Одеса, 2001. – № 1. – С. 108-121.
2. Лісовий М.А. Правове регулювання діяльності національного оператора поштового зв'язку в Україні / Економічна теорія та право. – 2016. – №2. – С.195-203.
3. Князева О.А. Стратегічні напрямки розвитку поштового зв'язку України / Актуальні проблеми економіки . - 2016. – №10. – С.88-97.
4. Офіційний веб-сайт ПАТ «Укрпошта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrposhta.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства інфраструктури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/>
6. Мазуренко В. Господарсько – правове забезпечення державного регулювання ринку послуг поштового зв'язку / Підприємництво, госп-во і право. – 2005, - №7. – С. 83-86.
7. Бацай Л. Фінансовий бізнес Укрпошти: сучасний погляд / Поштовий вісник. – 2016. - №52 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrposhta.ua/wp-content/uploads/2017/03/PW_52_2016.pdf

8. Директива Європейського Парламенту та Ради 97/67/ЄС від 15 грудня 1997 року про спільні правила розвитку внутрішнього ринку поштових послуг Співтовариства та покращення якості обслуговування.
9. Про поштовий зв'язок : Закон України від 04.10.2001 № 2759-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14>
10. Князева О.А. Визначення перспектив розвитку поштового зв'язку в умовах сучасного конкурентного середовища / О.А. Князева, С.С. Новицька // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – № 4 (47). – С. 179-185.
11. Галан Л.В. Перспективи впровадження фінансових послуг в сфері поштового зв'язку України. / Л.В. Галан, А.Ю. Щуровська // Ефективна економіка. – Дніпропетровськ: ДДАУ, 2015 р. – Вип. № 2. Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=2&y=2015>

References

1. Buriak V.H. Pytannia koshtorysnoho finansuvannia filialiv UDPPZ "Ukrposhta" / Naukovi pratsi ONAZ im. O.S. Popova: period. nauk. zb. z radiotekhniki i telekomunikatsii, elektroniky ta ekonomiky v haluzi zv'iazku. – Odesa, 2001. – № 1. – S. 108-121.
2. Lisovyi M.A. Pravove rehuliuвання diialnosti natsionalnoho operatora poshtovoho zv'iazku v Ukraini / Ekonomichna teoriia ta pravo. – 2016. – №2. – S.195-203.
3. Kniazeva O.A. Stratehichni napriamky rozvytku poshtovoho zv'iazku Ukrainy / Aktualni problemy ekonomiky . - 2016. – №10. – S.88-97.
4. Ofitsiyni veb-sait PAT «Ukrposhta» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://ukrposhta.ua/>
5. Ofitsiyni veb-sait Ministerstva infrastruktury [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://mtu.gov.ua/>

6. Mazurenko V. Hospodarsko – pravove zabezpechennia derzhavnogo rehuliuвання rynku posluh poshtovoho zv'iazku / Pidprijemnytstvo, hosp-vo i pravo. – 2005, - №7. – S. 83-86.
7. Batsai L. Finansovy biznes Ukrposhty: suchasnyi pohliad / Poshtovy visnyk. – 2016. - №52 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://ukrposhta.ua/wp-content/uploads/2017/03/PW_52_2016.pdf
8. Dyrektyva Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady 97/67/IeS vid 15 hrudnia 1997 roku pro spilni pravyla rozvytku vnutrishnoho rynku poshtovykh posluh Spivtovarystva ta pokrashchennia yakosti obsluhovuvannia.
9. Pro poshtovy zv'iazok : Zakon Ukrainy vid 04.10.2001 № 2759-III [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14>
10. Kniazieva O.A. Vyznachennia perspektyv rozvytku poshtovoho zviazku v umovakh suchasnoho konkurentnoho seredovyscha / O.A. Kniazieva, S.S. Novytska // Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen. – 2012. – № 4 (47). – S. 179-185.
11. Halan L.V. Perspektyvy vprovadzhennia finansovykh posluh v sferi poshtovoho zv'iazku Ukrainy. / L.V. Halan, A.Yu. Shchurovska // Efektyvna ekonomika. – Dnipropetrovsk: DDAU, 2015 r. – Vyp. № 2. Rezhym dostupu do zhurnalu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=2&y=2015>